

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Maahanmuuttoviraston toiminnasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Anna-Maja Henrikssonin /r ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 442/2016 vp:

Kuka vastaa Irakin, Afganistanin ja Somalian turvallisuustilanteen uudelleenarviointia koskevasta päätöksestä ja mitkä ovat päätöksen perusteet,

*miten hallitus aikoo helpottaa sellaisten turvapaikanhakijoiden tilannetta, joiden epäil-
lään olevan ihmiskaupan uhreja,*

*mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta turvapaikkahakemusten käsittelyssä
noudatetaan oikeusvaltioperiaatetta ja jotta Maahanmuuttoviraston toiminta noudattaa
muutoin hyvän hallinnon perusteita ja*

miten hallitus aikoo turvata turvapaikanhakijoiden oikeusturvan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Maahanmuuttovirasto arvioi ja ratkaisee turvapaikkahakemukset yksilöllisesti kunkin hakijan kohdalla ajantasaisen lähtömaatiedon perusteella. Maatietoraportteja tuottavat Maahanmuuttovi-
raston lähtömaatiedon analysoimiseen erikoistuneet tutkijat. Maalinjausten muutosten tarkoituk-
sena ei ole ollut katsoa, että kyseisten maiden turvallisuustilanne olisi parantunut nopeasti, vaan
ottaa huomioon lähtömaissa, kuten Somaliassa, tapahtunut pidemmän aikavälin myönteinen ke-
hitys. Laajamittaisen maahantulon tilanteessa Maahanmuuttoviraston oli perusteltua päivittää
linjauksia, joita ei ollut aiemmin tarkasteltu uudelleen yhtä säännöllisesti kuin nykyisin. Tällä
hetkellä maalinjausten tasolla otetaan huomioon useammin päivittyvä tieto maan tilanteesta.

Muuttuneiden linjausten taustalla on ollut myös tarve yhtenäistää turvapaikkapäätöksentekoa
muiden EU-maiden kanssa, jotta vetotekijöiden syntymistä Suomeen estettäisiin. EU on edel-
leen tiivistämässä yhteistä turvapaikkamenettelyään kesällä 2016 annetuilla laajoilla ehdotuksil-
la järjestelmän uudistamisesta. Ehdotusten mukaan jäsenmailla ei enää olisi nykyisessä määrin
mahdollisuutta ylläpitää suotuisampia kansallisia säännöksiä. Muutoksella olisi vaikutuksia
myös Suomen lainsäädäntöön.

Italialla on pitkäaikainen kokemus ihmiskaupan tutkimisesta ja oleskeluluvan myöntämisestä ja
siihen liittyvän sosiaalisen suojan ja avustuksen antamisesta ihmiskaupan uhreille. Italia on hy-
väksynyt kansainvälisen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen
lisäpöytäkirjan, niin kutsutun Palermon pöytäkirjan, ihmiskaupan, erityisesti naisten ja lasten

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 442/2016 vp

kaupan ehkäisemisestä, torjumisesta ja rankaisemisesta. Italia on myös allekirjoittanut Euroopan neuvoston yleissopimuksen ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta, joka velvoittaa sen ratifioineita maita luomaan järjestelmän, jonka perusteella myönnetään oleskelulupa yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa tekeville kolmansien valtioiden kansalaisille, jotka ovat ihmiskaupan uhreja tai jotka ovat joutuneet laittomassa maahantulossa avustamisen kohteiksi. Mahdollisella uhrilla on myös tosiasiallinen mahdollisuus päästä tukitoimien piiriin. Maahanmuuttovirasto suunnittelee tiedonhankintamatkaa Italiaan ihmiskaupan uhrien auttamistoimiin perehtymiseksi.

Maahanmuuttovirastolla ja poliisilla on velvollisuus vastuunmäärittämisasetuksen perusteella ilmoittaa Italialle siirtotiedot, mukaan lukien henkilön erityistarpeita koskevat tiedot, joiden perusteella Italian viranomaiset pystyvät tarjoamaan asianmukaisen avun. Suomessa maastapoistamista hoitava viranomainen ottaa järjestelyissään huomioon erityistarpeet, esimerkiksi raskauden, ja informoi palautettavan henkilön suostumuksella etukäteen Italian viranomaisia mahdollisesti tarvittavista vastaanoton erityisjärjestelyistä. Italian viranomaisille voidaan myös ilmoittaa siirtovaiheessa, että henkilö on otettu Suomessa ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään ja että henkilöltä saatujen tietojen perusteella hänen voidaan epäillä joutuneen rikoksen uhriksi Italiassa.

Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta päivitettiin ihmiskaupan osalta ja muutokset tulivat voimaan 1.7.2015. Hallituksen esityksen mukaan lakiin lisättiin uusi säännös koskien ihmiskaupan uhrille annettavaa toipumisaikaa. Toipumisaikana laillisesti maassa olevilla ihmiskaupan uhreilla on mahdollisuus toipua ja harkita yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on julkaissut muistion koskien Maahanmuuttoviraston oleskelulupapäytäntöjä. Virasto tulee laatimaan yhdenvertaisuusvaltuutetun suositusten mukaisesti lainsoveltamisohjeen liittyen ihmiskaupan uhrien kansainvälistä suojelua ja oleskelulupaa koskevan hakemuksen käsittelyyn.

Maahanmuuttovirasto tutkii jokaisen turvapaikanhakijan hakemuksen yksilöllisesti sekä ottaen huomioon hyvän hallinnon perusteet ja huolehtien hakijoiden oikeusturvan toteutumisesta. Maahanmuuttoviraston päätöksiä valvovien tuomioistuinten ratkaisujen ja sisäisen laadunvalvonnan perusteella Maahanmuuttoviraston päätösten laadussa ei ole havaittu heikkenemistä.

Helsingissä 6.10.2016

Sisäministeri Paula Risikko